

στοχώτερον ενδοξον. Εἰς 485 προσπίτνω σε γόνασι καίπερ ὦν ἀκράτωρ ὁ τλήμων, χωλὸς ἀποδ. κί' ἄς εἶμαι σακάτης καὶ κουτσὸς (τὸ ἀκράτωρ ὄχι σακάτης, ἀλλὰ ἂν καὶ δὲν μπορῶ νὰ γονατίσω χωλὸς ἂν). Εἰς τὸν στίχ. 989 Ζεὺς ἔσθ' ἦν' εἰδῆς, Ζεὺς, ἀποδ. ὁ Δίας, ὁ Δίας. Μὰ τέλος πάντων εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἀποφοιτοῦν οἱ Ἑλληνόπαιδες γενικῶς ἀπὸ τὰς ἐγκυκλίους σπουδᾶς· δὲν θὰ πρέπει νὰ μάθουν τὸ ἀκριβὲς ὄνομα τοῦ πρώτου ἰθαγενοῦς Ἑλληνοῦ Θεοῦ; Μόνον μὲ μάσκα θὰ γνωρίζωμεν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχαίων θεῶν καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων; Τὸ ἴδιον ἰσχύει δταν λέγωμεν τῆς Ἑλλάδας ἀντὶ τῆς Ἑλλάδος, εἶτε ποδᾶρι, φτεροῦγα ἀντὶ πόδι, φτερό. Ὑπάρχει ἀκόμη ἀτμόσφαιρα, ὅσα ὑπῆρχεν εἰς τὴν Γαλλίαν εὐθὺς μετὰ τὸ 1798 καὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ ἐκφραστοῦν μὲ φυσικὴν πλαστικότητα καὶ φυσικότητα οὔτε οἱ ῥήτορες τοῦ κοινοβουλίου ἐκ φόβου τοῦ πεζοδρομίου. Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ παρατηρήσεις πού ἀφοροῦν τὴν σημερινὴν ἀτμόσφαιραν δὲν ἐπηρεάζουν τὴν λαμπρὰν ἐκδοσιν τοῦ Φιλοκτήτου πού ἐξεπόνθησεν ὁ Γερ. Μαρκαντωνάτος.

ΠΑΝ.Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

G.J.D. Aalders, Plutarch's Political Thought (Πρακτικὰ τῆς Βασιλικῆς Ὀλλανδικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, Τμ. Γραμμάτων, N.R. Deel 116) Amsterdam/Oxford/New York 1982 σελ. 67.

Ὁ συγγραφεὺς, ἐκ τῶν πλέον ἐγκρίτων συγχρόνων κλασσικῶν φιλολόγων, εἰς τὴν πραγματείαν του αὐτὴν δίδει συνολικὴν εἰκόνα τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν τοῦ Πλουτάρχου, ὡς αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς ἐπιμελοῦς διερευνησέως τῶν εἰς τοὺς Παραλλήλους βίου του καὶ εἰς τὰ πολυποίκιλα συγγράμματά του ἐκφραζομένων γνωμῶν καὶ ἰδεῶν του. Ἡ ἐξέτασις καταμερίζεται εἰς δέκα κεφάλαια 1) Ὁ Πλούταρχος καὶ ἡ Πολιτικὴ 2) Ἑλληνισμὸς καὶ πατριωτισμὸς 3) ἡ πολιτικὴ εἰς τὴν πόλιν-κράτος καὶ εἰς τὸ κοσμοκυρίαρχον κράτος 4) εἶδη πολιτευμάτων 5) πολιτικὰ ἰδεώδη 6) πολιτικὴ ἡγεσία 7) πολιτικὴ ἐν τῇ πράξει 8) Τὰ πολιτικὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν 9) ἡ πολιτικὴ καὶ αἱ ἱστορικαὶ ἐξελίξεις 10) Αἱ πηγαὶ τῶν πολιτικῶν σκέψεων τοῦ Πλουτάρχου. Ἐπιτάσσεται ἐκλογὴ βιβλιογραφίας.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ εἰδικωτέρα τοῦ σ. ἐνασχόλησις μὲ τὴν μελέτην τῶν ἔργων τοῦ Πλουτάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸ βιβλιογραφίας τὸν ἔχουν οἰκειώσει μὲ τὴν προσωπικότητα καὶ τὰς ἀθθεντικὰς αὐτοῦ ἀντιλήψεις εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὰ ἔργα του νὰ διακρίνη τί εἶναι τὸ συνεπὲς καὶ τί τὸ ἀποκλίνον, ὡς λ.χ. τοῦτο ἐμφαίνεται καὶ εἰς τὴν πραγματείαν του περὶ γνησιότητος τοῦ ἔργου του «περὶ μοναρχίας καὶ δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας (Μνημοσύνη 35 σελ. 72-83). Ὁ μελετῶν τὴν προκειμένην μελέτην διαπιστώνει ὅτι μὲ πολλὴν ἐμβριθειαν καὶ σταθερότητα ἀναλύει ὁ σ. τὰ ἐκ τῶν ποικίλων εἰδήσεων τῶν διασωθέντων ἔργων τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἰδίᾳ τῶν παραλλήλων βίων προκύπτοντα στοιχεῖα, ἐξ ὧν καταφαίνεται ἡ ἑκτασις τῆς μορφώσεώς του, αἱ γενικαὶ του ἰδέαι περὶ πολιτικῆς, πολιτικῶν, πολιτευμάτων, πολιτικῶν ἰδεωδῶν, πολιτικῶν ἡγετῶν, πολιτικῆς ἀσκουμένης εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις καὶ εἰς κράτος παγκόσμιον, εἰς τὸ Ρωμαϊκόν, περὶ τῆς πολιτικῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγετῶν καὶ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Ἐπίσης βλέπει τις τὸν Συγγραφέα δεικνύοντα πῶς ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ Πλουτάρ-

χου ἐπήγασε τόσον ἢ πολιτική του ἀντίληψις ὅσον και αἱ πληροφορίες του αἱ ἐκτιθέμεναι εἰς τοὺς Βίους του. Εἰς τὴν ἔρευνάν του θέτει ὑπὸ βάσανον καὶ ἀντικρούει εἰς πολλὰ σημεῖα ὠρισμένας ἀντιλήψεις μερικῶν μελετητῶν. Παραθέτομεν ὀλίγα ἀπὸ τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς περὶ τῶν πολιτικῶν ἀντιλήψεων τοῦ Πλουτάρχου ἐρέυνης ταύτης, ἅτινα καὶ ἀποτελοῦν διαπιστώσεις τοῦ συγγραφέως:

1. Τὸ τεράστιον ἔργον τοῦ Πλουτάρχου —οἱ παράλληλοι βίοι καὶ αἱ ἀναρίθμητοι πραγματεῖαι του προϋποθέτουσαν πλῆθος πηγῶν πληροφοριῶν— δὲν ἠντλήθη ἀπὸ Ἑλληνιστικόν τι ἔργον, ὅπως τινὲς εἶκασαν, οὔτε ἐκ τεραστίας τυχὸν ἰδίας βιβλιοθήκης, τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη. Ἀπλῶς ὁ ἀνὴρ εὐρυμαθέστατος ὢν, ἐγνώριζεν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σπουδῶν τὴν Ἑλληνικὴν Γραμματείαν τοῦ Ε' καὶ Δ' αἰῶνος καὶ τῶν μεταγενεστέρων. Ἐκ δὲ τῶν ἐν Ρώμῃ μελετῶν ἀσχολιῶν καὶ ὑψηλῶν γνωριμιῶν του κατέστη ἐνήμερος τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξελιξέως. Ἐκ τῶν γνώσεών του, τῶν πλουσιωτάτων, ἀρύεται τὰ ὅσα ἔγραψε καὶ τὰ διειτύπωσε συμφώνως πρὸς τὰς πολιτικὰς του πεποιθήσεις, τὰς θρησκευτικὰς του ἀρχὰς καὶ τὰς φιλοσοφικὰς του ἀντιλήψεις.

2. Θεωρεῖ τὴν πολιτικὴν σπουδαίαν ὑπόθεσιν διὰ τὸν βίον καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐννοεῖ δὲ συνδεδεμένην μὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἠθικὴν, διότι καὶ ὁ κόσμος κυβερνᾶται ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης. Ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν παλαιὰν πολιτιστικὴν παράδοσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἑλληνικῆς πόλεως-κράτους, πιστεύει ὅτι αἱ ἴδιαι ἀρχαὶ ἰσχύουν διὰ τὴν ὀρθὴν διακυβέρνησιν τόσον μιᾶς μικρᾶς Ἑλληνικῆς πόλεως, λ.χ. τῆς Χαιρωνείας ὡς ἐλευθέρου καὶ αὐτονόμου κράτους, ὅσον καὶ διὰ τὴν κοσμοκράτειραν Ρώμην, ἀφοῦ βάσις εἰς ἀμφοτέρας τὰς διοικήσεις εἶναι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἠθικὴ.

3. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην κυρίαν σημασίαν ἔχει, νὰ εἶναι ὁ ἡγέτης σοφὸς καὶ φιλόσοφος καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀρετὴν μὲ τὴν διοικήσιν του. Ἡ ἠθικὴ ἀξία τῶν ἡγετῶν εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς ὑπάρξεως θεσμῶν καὶ νόμων, τοὺς ὁποίους οἱ κακοὶ ἡγέται παραβαίνουν ἐκ φιλοδοξίας καὶ πλεονεξίας καὶ προκαλοῦν ἀντιδράσεις, στάσεις καὶ διαμάχας εἰς βάρος τῆς πολιτείας. Εἶναι συνεπὲς πρὸς τὴν ἀντίληψιν ταύτην, ὅτι ὁ Πλουτάρχος προτιμᾷ ὡς πολίτευμα τὴν φιλόσοφον βασιλείαν, ὡς ἡ τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Νουμᾶ. Ἀσφαλῶς ἐδῶ ὑπάρχει ἐπηρεασμὸς καὶ ἀπὸ τὸν Πλάτωνα.

4. Ὁ καλὸς βασιλεὺς πρέπει διὰ τῆς ἠθικῆς πολιτείας του νὰ κερδήσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτῶν μεριμνῶν διὰ τὴν εὐημερίαν των καὶ νὰ φροντίζῃ ὅπως ἀρχὴ ἐκόντων. Γνωρίζει ὅτι κακοὶ βασιλεῖς δύνανται νὰ ἐκτραποῦν εἰς τυραννίαν, τὴν ὁποίαν καταδικάζει σφοδρῶς. Δὲν εὐνοεῖ τὴν ριζοσπαστικὴν δημοκρατίαν οὔτε τὴν ὀλιγαρχίαν, θεωρεῖ παραδεκτὴν ὅμως τὴν μετριοπαθῆ ἀριστοκρατίαν, τὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν φιλόσοφον βασιλείαν. Θεωρεῖ ὡς σκοπὸν τοῦ πολιτεύματος τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν μὲ βίον ἡμερον διὰ πολιτικῆς φιλοκάλου καὶ φιλανθρώπου.

5. Κρίνει τὴν μεγάλην ἀνισότητα περιουσίας μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἄτοπον, διὸ καὶ ἐθεώρει ὡς ἀριστον πολίτευμα τὸ τοῦ Λυκούργου, ἐπιβαλόντος ἰσότητα κτήσεως καὶ ἀπαγορεύσαντος τὴν συσσώρευσιν πλοῦτου μὲ ἀπαγόρευσιν τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων. Ἐδῶ ὀφείλεται κατὰ τὴν γνώμην του ὁ μακρὸς βίος τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας, ἡ ὁποία διεφθάρη ὅταν παρεξέκλινε τῶν ἀρχῶν αὐτῶν καὶ ἐπεκράτησεν ἡ πλεονεξία, ἐξ ἧς αἱ ἀντιζηλῖαι, αἱ ἐριδες καὶ ἡ φθορά. Δὲν θεωρεῖ ὀρθὴν τὴν ἀριθμητικὴν ἰσότητα, πού ἐπεδίωκεν ὁ Σόλων, καὶ προτιμᾷ τὴν γεωμετρικὴν ἰσότητα τῶν πο-

λιτών, ἤτοι τὴν ἀπονομὴν ἐξουσίας καὶ δικαιωμάτων κατὰ σχέσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἀτόμων.

6. Τὰ κράτη διατηροῦνται μὲ τὴν ἐνάρετον καὶ ἠθικὴν διακυβέρνησιν καὶ μὲ συγκερασμὸν τῆς ἐξουσίας, ὡς ἔπραξεν ὁ Λυκοῦργος μὲ συνδυασμὸν βασιλείας καὶ γερουσίας (οἱ ἔφοροι ἀνεφάνησαν βραδύτερον) καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι μὲ συγκερασμὸν τῆς Συγκλήτου καὶ τοῦ δήμου. Εἶναι φίλος τῆς μεσότητος καὶ τῆς ἰσορροπίας καὶ ἐπαινεῖ τὴν διοίκησιν πού γίνεται μὲ φιλανθρωπία καὶ πραότητα καθὼς καὶ μὲ τὸ σέβας τῆς θρησκείας, ἥτις εἶναι «τὸ συνεκτικὸν ἀπάσης κοινωνίας καὶ νομοθεσίας ἔρεισμα». Προτρῆπει ἐπίσης τοὺς πολίτας εἰς φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν συνιστῶν ἀποφυγὴν ταραχῶν καὶ στάσεων. Ἐπὶ ἀναστατώσεων ἐμφυλίων ἀντιτίθεται πρὸς τὸν Σόλωνα, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει ὡς ἄτιμον τὸν μὴ συντασσόμενον πρὸς οἰανδήποτε μερίδα, καὶ συνιστᾷ νὰ ἐπέχουν, ἀκολουθοῦντες τὴν πολιτικὴν τοῦ Θηραμένους «ἀμφοτέροις ὀμιλεῖν καὶ μηδετέροις προστίθεσθαι». Εἰς τὰς ἰδέας του αὐτῶν ὁ Πλούταρχος φαίνεται νὰ ἔχη ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν τῶν Περιπατητικῶν, ἰδίᾳ τοῦ Θεοφράστου, ὁ ὁποῖος εἶχε γράψει ἔργον «Πολιτικά πρὸς τοὺς καιρούς».

7. Ὡς θαυμαστὴς τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας ὁ Πλούταρχος (ὡς ἄλλος τε καὶ ὁ Πλάτων) παραβλέπει τὰ μελανὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας της, μολοντί ἐπικρίνει τινὰ, ὡς τὴν σκληρότητα πρὸς τοὺς εἰλωτας καὶ τὴν κρυπτεῖαν. Μάλιστα καὶ ἐπικρίνει τὸν Ἄρατον διότι δὲν ἠνέχθη ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐπέτρεψεν οὕτω τὴν Μακεδονικὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Εἶναι δυσμενὴς πρὸς τοὺς Μακεδόνας βασιλεῖς Φίλιππον Β' καὶ Ἀντίπατρον, θαυμάζει ὁμοῦ καὶ ἐπαινεῖ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, διότι εὐεργέτησε τὴν Ἀσίαν μεταδώσας εἰς αὐτὴν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Δὲν ἀποκρύπτει ἐν τούτοις, ὅτι τὸ καθῆκον αὐτὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπροτίμα νὰ τὸ εἶχε πραγματοποιήσῃ ὁ Ἀγησίλαος.

8. Ἔχει συναίσθησιν τῆς περιορισμένης ἐλευθερίας πού ἔχουν εἰς τὴν ἐποχὴν του οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Θεωρεῖ ἰσαξίους πρὸς τοὺς Ἕλληνας τοὺς Ρωμαίους, μὴ ὄντας βαρβάρους καὶ θεωρεῖ εὐλογίαν τὴν Ρωμαϊκὴν εἰρήνην, δι' ἧς κατέπαυσαν οἱ στάσεις καὶ οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπικρατεῖ βίος εἰρηνικός. Θεωρεῖ ὡς ἡττημένους νικητὰς τοὺς Ἕλληνας πού διάγουν ὡς ἐλεύθεροι, συνιστᾷ ὁμοῦ εἰρηνικὴν διαβίωσιν πρὸς ἀποφυγὴν ἐπεμβάσεων καὶ συνεργασίαν, διότι ἡ εὐημερία των ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προσωπικὴν διάθεσιν τῶν Ρωμαίων διοικητῶν καὶ δὲν εἶναι ἐξησφαλισμένον ὅτι ὄλοι θὰ εἶναι εὐνοϊκοί. Ὅμιλῶν περὶ τῶν Ρωμαίων ἡγετῶν εἰς τοὺς βίους του δίδει τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκάστου, τὰ ὁποῖα ἐγνώριζεν ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας καὶ τῶν σχέσεών του μὲ τοὺς γερουσιαστικούς κύκλους.

9. Τὴν Ρωμαϊκὴν ἀρχὴν τὴν θεωρεῖ ὡς εὐνοηθεῖσαν ὑπὸ τῆς τύχης, διότι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἀποθανὼν ἔνωρις τὴν ἀπῆλλαξε τῆς συγκρούσεως. Ἐπίσης ἠννοήθη ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας ἐπανειλημμένως εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ἑλλάδος. Ὅμως ὑπέστη καὶ κινδύνους, ὡς λ.χ. ἐπὶ Ἀντωνίου καὶ Νέρωνος, ἀλλὰ ἐλπίζει εἰς διάρκειαν αὐτῆς, ἥτις εἶναι εὐεργετικὴ ὡς προστατεύουσα τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Δὲν θεωρεῖ ἰδεώδη τὴν κατάστασιν, ἐλπίζει ὁμοῦ εἰς βελτίωσιν αὐτῆς χωρὶς νὰ δραματίζεται ἀλλαγὰς διὰ τὸ μέλλον καὶ τὴν θεωρεῖ παραδεκτὴν. Δὲν πιστεύει εἰς τὴν μέθοδον τῆς ἱστορικῆς ἀνακυκλήσεως, δεχόμενος ὅτι ἡ ἱστορία μᾶς παρέχει ὑποδείγματα. Ὡς ρεαλιστὴς ὁ Πλούταρχος δὲν προσδοκᾷ ἀποκατάστασιν τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἀποκλείει δὲ διὰ τὴν Ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν νὰ διαλυθῇ ἐκ πράξεων ἀτυχῶν κακῶν αὐ-

τοκρατόρων. Ἡ πραγμάτωσις τῶν ἰδεῶν του θὰ γίνη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παραδειγμάτων τοῦ παρελθόντος.

Ὁ συγγραφεὺς τὴν ἀνωτέρω σύνοψιν τῶν συμπερασμάτων του τὴν ἀναπτύσσει διεξοδικῶς μὲ βάσιν τὰ ἔργα τοῦ Πλουτάρχου καὶ πειστικῶς εἰς τὴν λαμπρὰν διερεύνησίν του.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Ἄκαδημία Ἀθηνῶν. **Studies in Fourth-Century Tragedy** by G. Xanthakis - Karamanos, Ph. D. (Lond.). Ἀθήναι 1980. Σελ. xv+246+16 Πιν.

Ἡ προκειμένη μελέτη, διωρθωμένη μορφή διδακτορικῆς διατριβῆς ὑποβληθείσης ὑπὸ τῆς συγγραφέως τὸ 1976 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου, ἀποβλέπει εἰς τὴν ἔρευναν τῆς τραγωδίας κατὰ τὸν δ' π.Χ. αἰῶνα. Τὸ ἔργον, ἐκτὸς τῆς βραχείας Εἰσαγωγῆς (σσ. 1-2), τῆς μακρᾶς ἑλληνικῆς Περιλήψεως (σσ. 185-202), τῆς πλουσίας Βιβλιογραφίας (σσ. 203-218), τῶν συνήθων Πινάκων χωρίων, πραγμάτων καὶ λέξεων (σσ. 219-246) καὶ δεκαεξὶ φωτογραφικῶν Πινάκων ἐκτὸς κειμένου, σύγκειται κυρίως ἐξ ἑπτὰ κεφαλαίων (σσ. 3-184), εἰς τὰ ὁποῖα ἐξετάζεται τὸ ὑπ' ὄψιν θέμα.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ τέταρτος π.Χ. αἰὼν παραλλήλως πρὸς τὰ ἰδιάζοντα εἰς αὐτὸν κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ χαρακτηριστικὰ ἐμφανίζει καὶ σημαντικὰ μεταβολὰς εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος κληρονομηθεῖσαν τραγωδίαν, προεξαγγέλλει δὲ μεταγενεστέρως ἐξελίξεις, ὡς εἶναι ἡ βουκολικὴ ποίησις καὶ τὸ μυθιστόρημα. Εἰς τὸ Α' Κεφάλαιον (σσ. 3-34) ἡ συγγρ. ἐπισημαίνει τὰς γενικὰς τάσεις τῆς τραγωδίας κατὰ τὸν δ' αἰῶνα: ἡ ἀρμονικὴ σύζευξις λόγου, μέλους καὶ ὑποκρίσεως ἀρχίζει νὰ διασπᾶται, οἱ συγγραφεῖς δὲ ρέπουσιν πρὸς καινοτομίας συγγράφωντες «ἀναγνωστικὰ δράματα» προσωρισμένα ὄχι μόνον εἰς θεατρικὴν παράστασιν ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνάγνωσιν, βαθμιαίως ἀποκόπτοντες τὸν χορὸν ἀπὸ τῶν δρωμένων ἐπὶ σκηνῆς μέχρι τῆς πλήρους σχεδὸν αὐτονομίας ἐκείνου ἀπὸ αὐτῶν, ἐξαίροντες τὴν σκηνοθεσίαν, ἐπινοοῦντες νέας τροπὰς εἰς τὴν παραδεδομένην πλοκὴν τῶν μύθων, κτλ. Τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου, δυστυχῶς, οὐδεμία διεσώθη τραγωδία ἀκεραία (ἐξαιρουμένου ἴσως τοῦ «Ρήσου»), πᾶσα λοιπὸν μελέτη ἀνάγκη νὰ στηρίζεται εἰς τὰ διασωθέντα ἀποσπάσματα καὶ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἀγγείων. Ἡ συγγρ., ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαρτυριῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Ἀθηναίου καὶ τοῦ Στοβαίου, προβαίνει εἰς διαίρεσιν τῶν ἀποσπασμάτων, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος των, εἰς παθητικά, μελοδραματικά καὶ ρητορικά· εἰς περιγραφικά· καὶ εἰς ἠθολογικά καὶ γνωμικά. Εἰς τὸ Β' Κεφάλαιον (σσ. 35-46) ἡ συγγρ. ἐξετάζει συγκριτικῶς τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους ἐπραγματεύθησαν τὰ μυθολογικά θέματά τους οἱ τραγικοὶ τοῦ ε' καὶ δ' αἰῶνος (περιπτώσεις τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Ἀντιφῶντος ἔναντι τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Θεοδόκτου ἔναντι τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Ἀστυδάμαντος) καὶ ἀποφαίνεται ὅτι αἱ καινοτομίαι τῶν νεωτέρων τραγικῶν ἀπέβλεπον εἰς μετριασμόν τοῦ ἐπιπολάζοντος εἰς τὰ παλαιότερα δράματα πάθους καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἡμερωτέρων αἰσθημάτων ἀνταποκρινομένων εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ψυχικὰς συγκινήσεις τῶν ἀνθρώπων τοῦ δ' αἰῶνος. Εἰς τὸ Γ' Κεφάλαιον (σσ. 47-58) ἡ συγγρ. ἐξετάζει χαρακτηριστικὰ δείγματα μελοδραματικῶν ἔργων τῆς ὑπ' ὄψει περιόδου (τὴν «Ἀντιγόνην» τοῦ Ἀστυδάμαντος καὶ τὸν «Λυγκέα» τοῦ Θεοδέ-